

Inget att vinna på alternativ elprissättning

Dagens Industri den 19 november 2009

Flera större elkonsumenter, till exempel elintensiva industrier och Villaägarna, menar att prissättningen på elmarknaden är orättvis och ger producenterna för stora vinster. Den rödgröna oppositionen har i sitt energiprogram ett alternativ där billig produktion ska få mindre betalt än dyr produktion.

En ny forskningsrapport från Institutet för Näringslivsforskningens forskningsprogram om elmarknadens ekonomi visar att elpriset inte påverkas så mycket.

Basproduktionen, vattenkraft och kärnkraft, har väsentligt lägre rörlig kostnad än kraft som produceras med fossila bränslen som olja, kol och gas, så kallad toppkraft. För att minimera sin kostnad använder producenten de billigaste anläggningarna först. Ju mer producenten säljer desto kostsammare blir produktionen. Producenten erbjuder därför den billigaste produktionen till ett lägre styckpris än den med högre produktionskostnad.

På den nordiska elmarknaden, och de flesta elmarknader, tillämpas marginalprissättning. Den accepterade säljorder som har det högsta begärda styckpriset sätter priset för hela spotmarknaden, oavsett övriga säljorder. Detta ger elproducenter med basproduktion och låga rörliga kostnader stora intäkter när den fossilbaserade produktionen med höga rörliga kostnader sätter priset, vilket ofta är fallet.

Den rödgröna oppositionen vill utreda en ny typ av diskriminerande prissättning där baskraft får mindre betalt än toppkraft. Varianter av diskriminerande prissättning förekommer på andra elmarknader. I Storbritannien betalas varje accepterad sälj - order på spotmarknaden enligt dess begärda styckpris. Elmarknaden i Italien är också på väg att byta till ett sådant system.

Det kan tyckas självklart att elpriset blir lägre med diskriminerande prissättning, där billigare produktion får mindre betalt. Det är dock inte säkert, i teorin kompenserar producenterna sitt inkomstbortfall genom att begära högre styckpriser.

Så skedde när Storbritannien bytte från marginalprissättning 2001. En minskning i elproducenternas lönsamhet skulle dessutom minska drivkrafterna att investera i ny produktion. Det hämmar konkurrensen och nedgången i elpriset avtar därför på sikt.

Forskningen indikerar att ett byte till diskriminerande prissättning inte påverkar elpriset särskilt mycket.

Däremot håller jag med den rödgröna oppositionen om att konkurrensen på den nordiska elmarknaden kan övervakas bättre. Det vore bra om väsentliga delar i producenternas prisrapporter offentliggjordes, vilket är fallet på flera andra elmarknader.

Pär Holmberg